

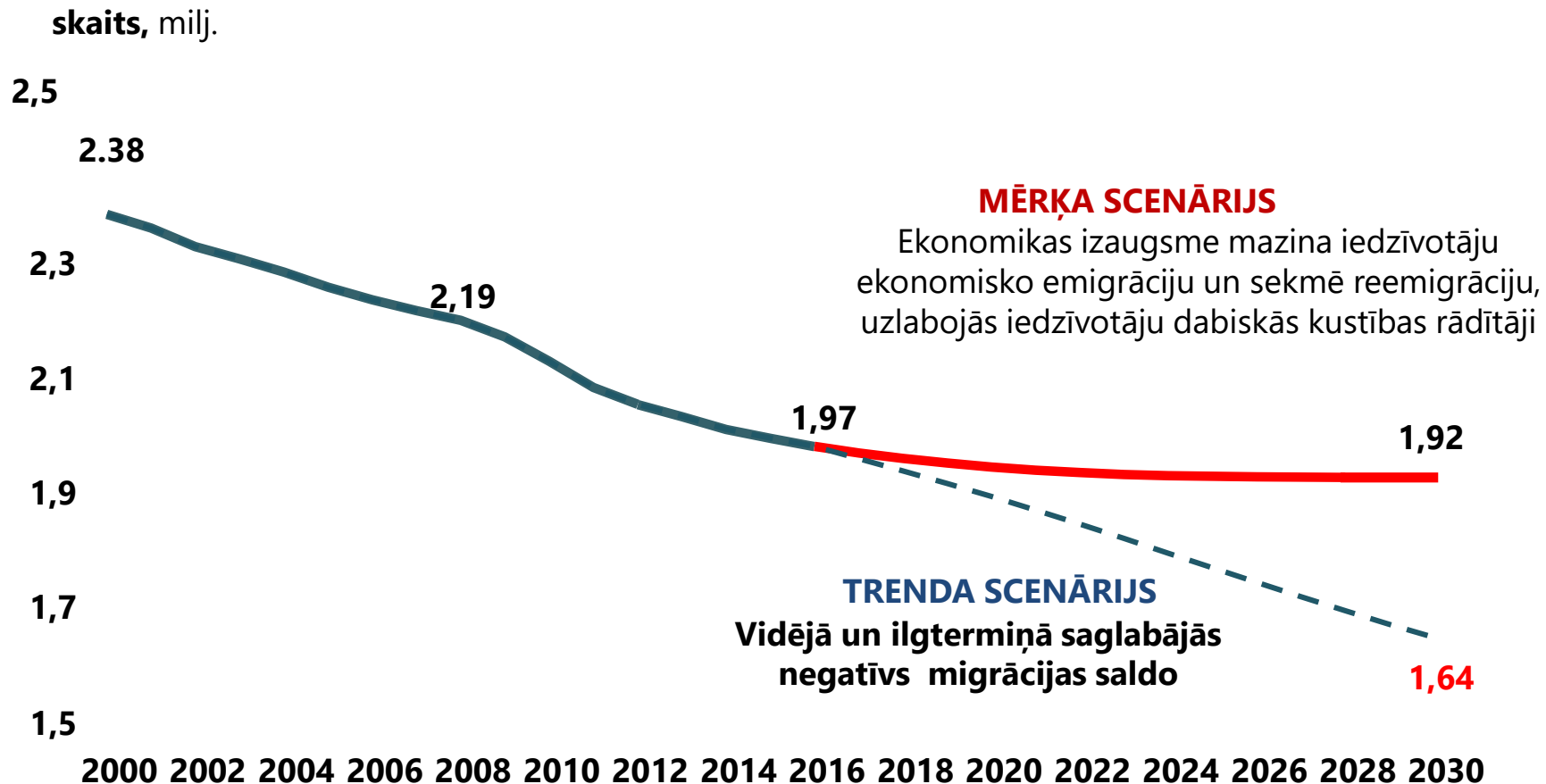
Vieda izglītība - nākamajai Latvijas simtgadei

Ligita Gintere

Izglītības un kultūras komitejas vadītāja

Izaicinājums – iedzīvotāju skaits samazinās

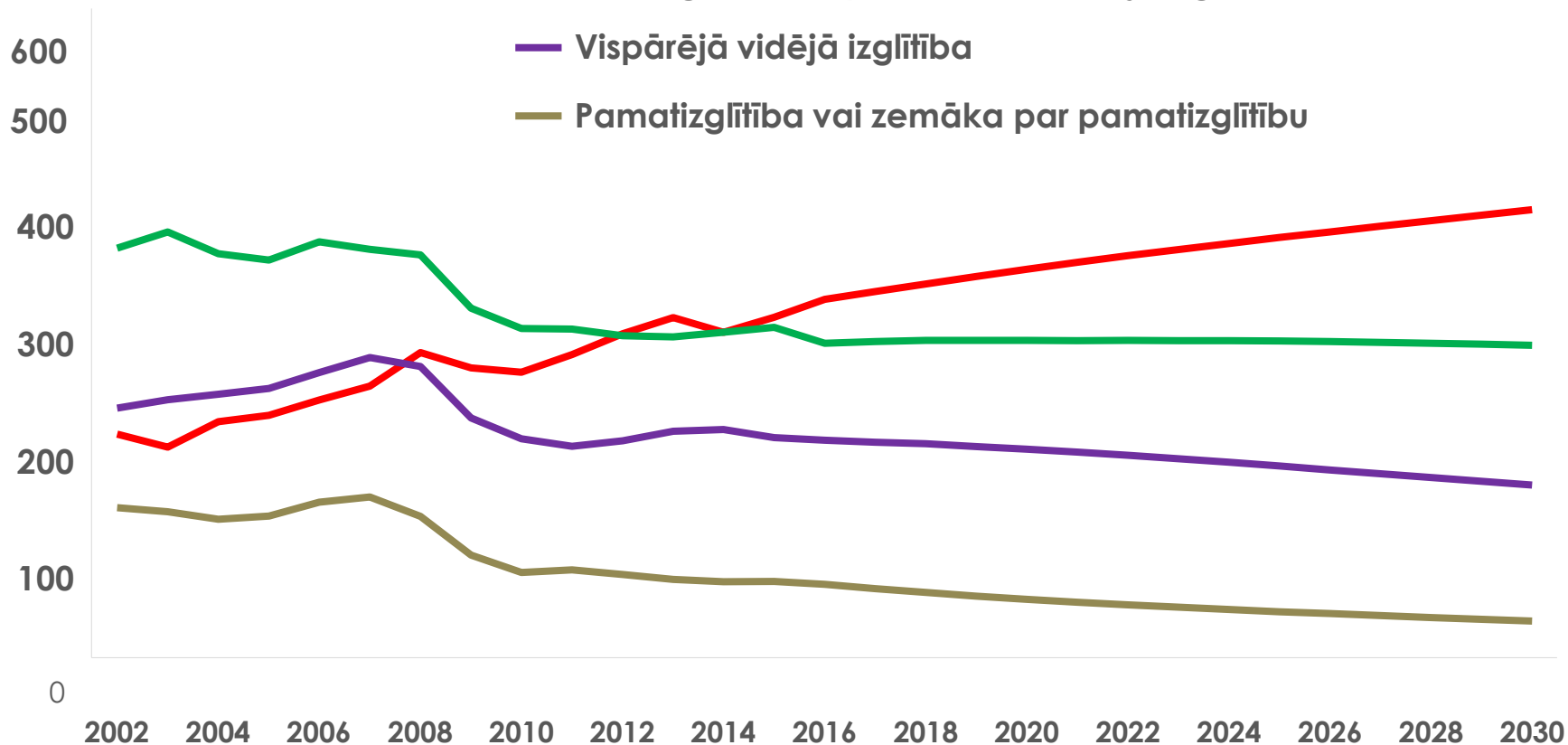
- Latvijā, samazinoties iedzīvotāju skaitam un sabiedrībai novecojot, būtiski ir palielināt cilvēkkapitāla vērtību un tā produktivitāti.

Darbaspēka pieprasījuma prognozes pēc izglītības līmeņa

Nodarbināto skaits
tūkstošos

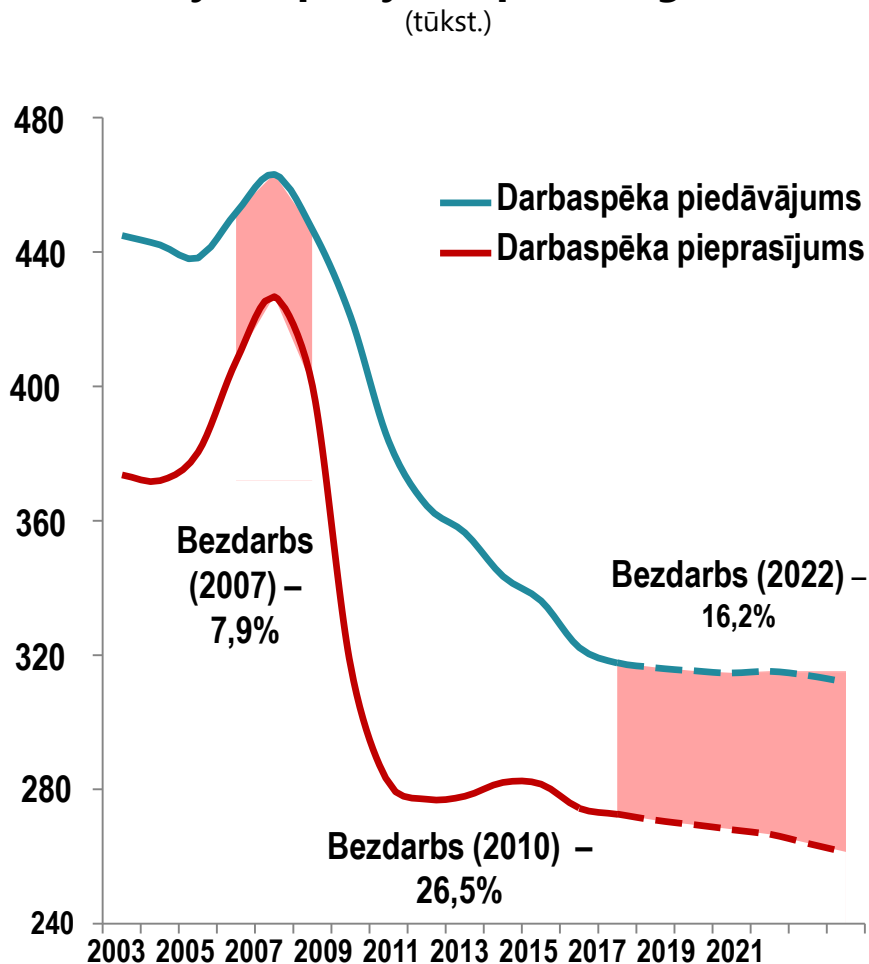
- Augstākā izglītība
- Arodizglītība vai profesionālā vidējā izglītība
- Vispārējā vidējā izglītība
- Pamatizglītība vai zemāka par pamatizglītību

Avots: Centrālā statistikas pārvaldes dati, EM prognozes (2016)

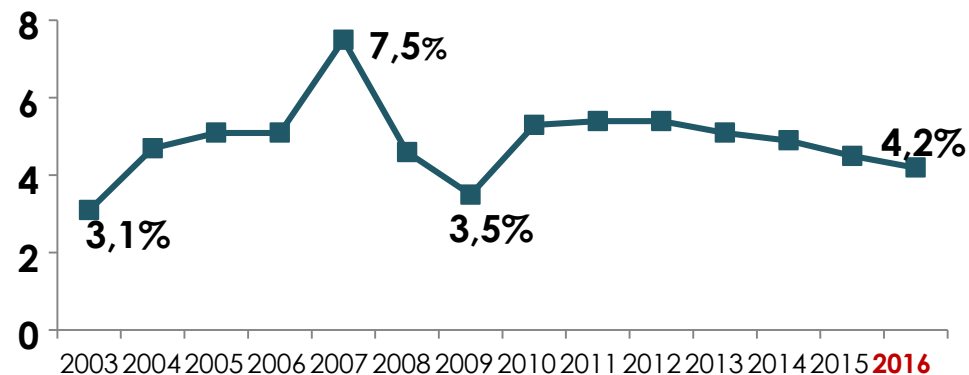
Pieprasījums pēc darba spēka ar zemu prasmju līmeni vai bez profesionālām iemaņām samazināsies

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo vispārējo un pamatizglītību (tūkst.)

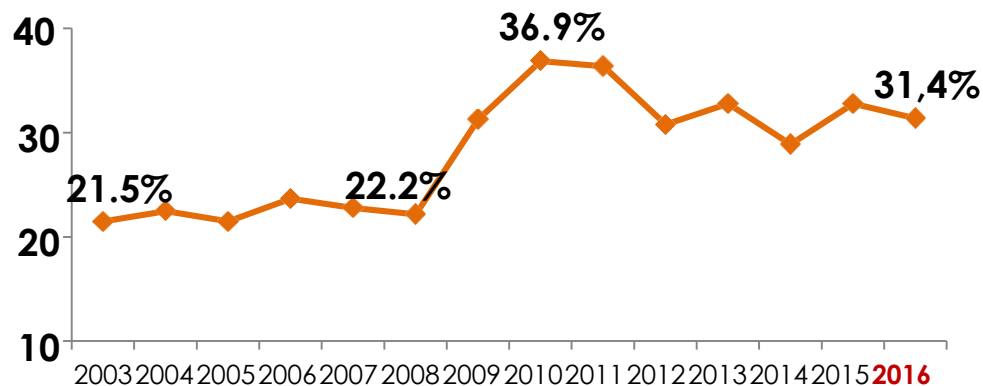
Pamatskolas beigušie neturpina mācības

% no kopā beigušajiem

Vidusskolu beigušie neturpina mācības

% no kopā beigušajiem

Stratēģija darba tirgus disproporciju mazināšanai

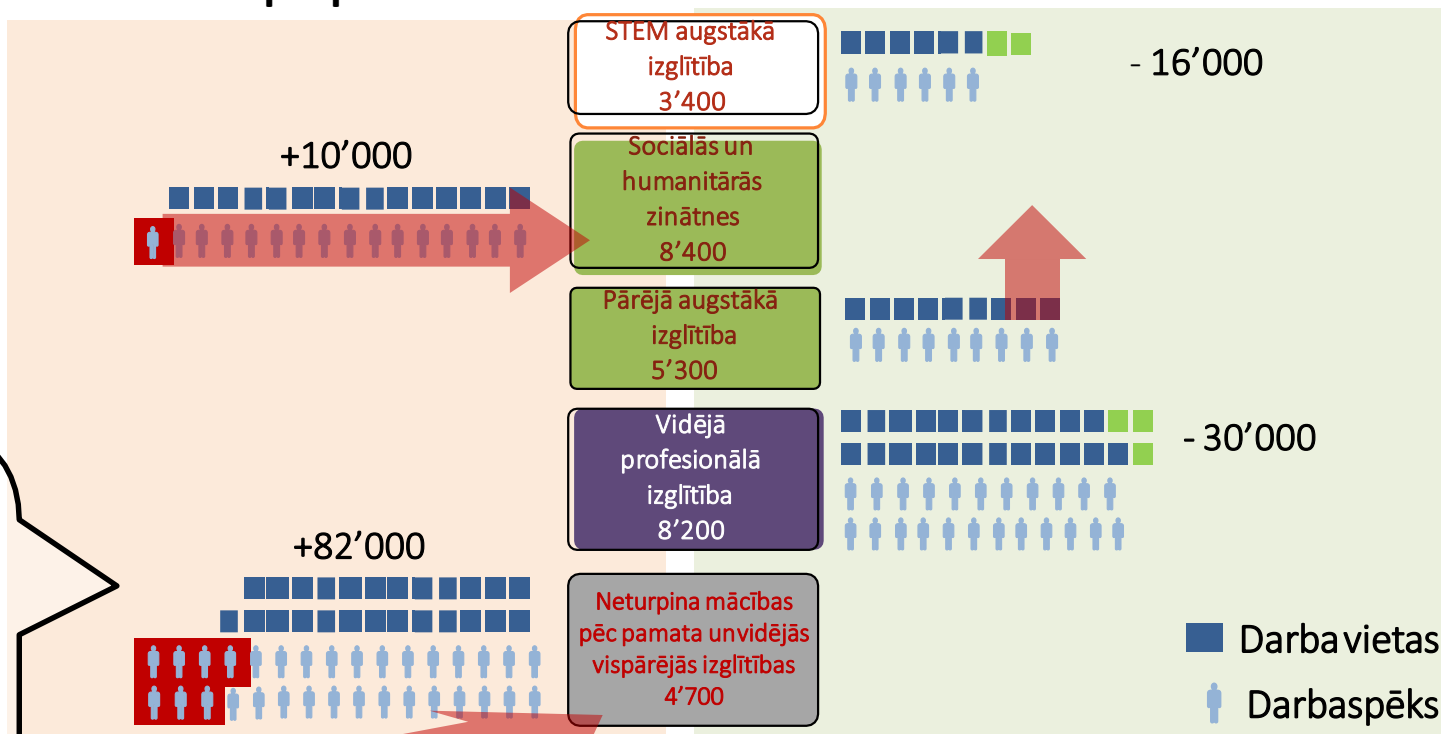
Risinājumi: Karjeras izglītība

Formāla izglītība – ilgtermiņā, mūžizglītība, pieaugušo izglītība – īstermiņā un vidējā termiņā.

Darbinieku pārpalikums

Absolventi

Darbinieku iztrūkums

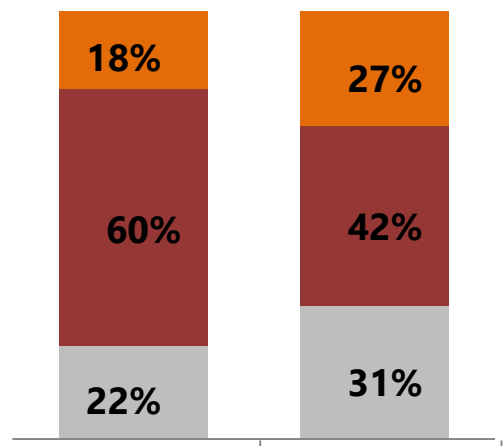
Mērķauditorija:

- Jaunieši
- Zemu kvalificēti darbinieki
- Bezdarbnieki
- Pirms pensijas vecuma darbinieki

Darbaspēka disproporcijas augstākās izglītības tematiskajās grupās

Uzņemto studentu sadalījums pa tematiskām grupām

2006./2007.m.g. 2016./2017.m.g.

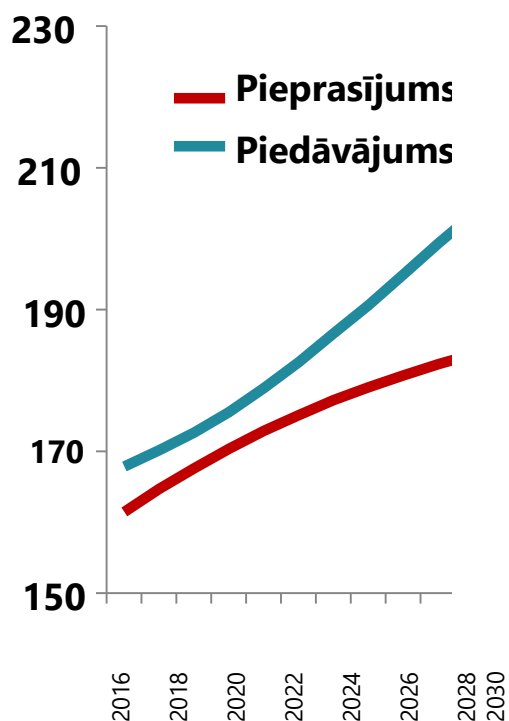
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības, humanitārās zinātnes

Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas, inženierzinātnes, ražošana un būvniecība

Pārējās augstākās izglītības tematiskās grupas

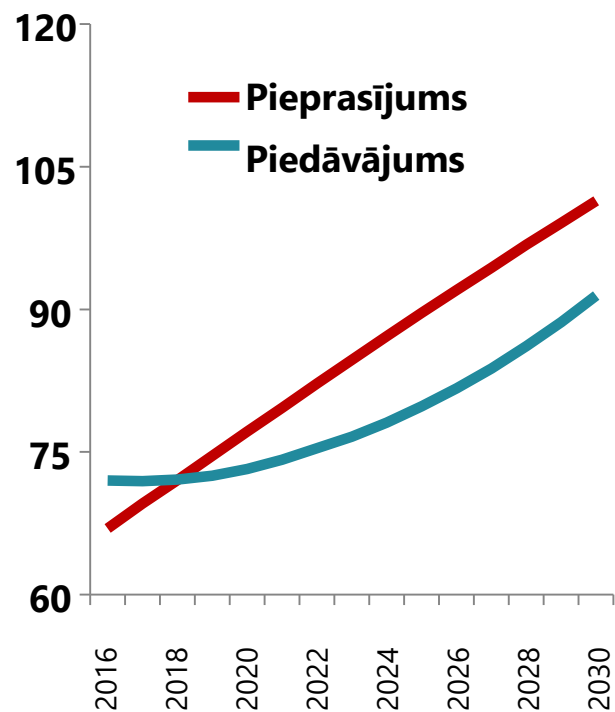
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības, Humanitārās zinātnes

tūkstošos

Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas un Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība

tūkstošos

VIEDS - GUDRS; tāds, kas spēj (ko) paredzēt ! Kā ir mums?

Vai šobrīd valstī realizētā izglītības reforma ir vērsta uz cilvēkkapitāla attīstību?

Uz kāda pamata tiek realizētas reformas?- balstītas savas valsts izglītības reformu pieredzē, balstoties uz Latvijas vērtībām vai nekritiski, kopējot citu valstu pieredzi?

Riski izglītības kvalitātes pazemināšanai - projekta “Kompetenču pieeja izglītības saturā” ietekme uz Latvijas izglītības sistēmu –

Vai reformu mērķis ir - gatavot dalībniekus globālajam darbaspēka tirgum?

Vai arī tomēr- Orientēt jauniešus dzīvei Latvijā, motivēt iesaistīties mūsu valsts tautsaimniecības un sabiedrības attīstīšanā!?

Ārvalstu pieredze projektā «Kompetenču pieeja izglītības saturā»

Projekta eksperti iepazīstas ar **Anglijas un Skotijas** pieredzi:

«Kā īpaši saistošu un vērtīgu ekspertu grupa novērtēja Skotijā gūto pieredzi. Tur tikko ir noslēdzies līdzīgs satura un mācīšanas pieejas izmaiņu process, izstrādājot un ieviešot *Curriculum for Excellence (mācību programmas izcilība)*, kas kopumā ilga astoņus gadus.»

(<https://www.skola2030.lv/single-post/2017/03/31/Projekta-eksperti-iepaz%C4%ABstas-ar-Anglijas-un-Skotijas-izgl%C4%ABt%C4%ABbas-sist%C4%93mu-pieredzi>)

Skotijas *Curriculum for Excellence (Mācību programmas izcilība)* rezultāti:

- Skotijas skolēnus sniegums starptautiskajos pētījumos sliktākais, kāds jebkad bijis (2016, <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-38207729>)
- Pieejai trūkst akadēmiskās bāzes un tā ir **iznīcinoša skolēnam – veselai paaudzei** (2017, 2018
http://www.heraldscotland.com/news/15511922.Top_academic_criticises_disastrous_curriculum/;
<http://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/curriculum-for-excellence/>)
- 2013.gadā gadsimta reforma rada apjukumu visā Skotijā
(<https://www.sundaypost.com/news/scottish-news/curriculum-for-excellence-is-causing-massive-confusion-all-over-scotland/>)
- ***Curriculum for Excellence (Mācību programmas izcilība)* ir pārstrādājama un sākama no jauna** (2018), <http://www.bbc.com/news/uk-scotland-scotland-politics-42604072>;

Mācīties no citu valstu pieredzes - Jaunzēlande

Jaunzēlande (OECD dalībvalsts) –

no **2000.-2010.gadam** Jaunzēlandē ideoloģiska/politiska spiediena dēļ tika īstenotas vairākas izglītības reformas, pārejot no tradicionālās uz zināšanām orientētās pieejas uz jauno progresīvo bērncentrēto pieeju un fokusēšanos uz prasmēm un kompetencēm.

Tika uzsvērts, ka svarīga nav iegaumēšana, bet gan problēmu risināšanas stratēģijas, dziļā mācīšanās, dziļā domāšana.

Nevis iemācīties reizrēķinu, bet atrast vismaz trīs dažādas stratēģijas, kā nonākt līdz rezultātam.

Daudzus bērnus, arī vecākus un skolotājus šāda pieeja ļoti bieži mulsināja. Rezultātā matemātikas zināšanas Jaunzēlandes skolēniem ir kritušās, tas pats attiecas uz lasītprasmi un zinātnēm.

Eksperti vairo tieši izglītības reformu, pat apgalvojot, ka tā ir “apmuļkojusi veselu paaudzi” <https://www.nzcpr.com/education-in-need-of-reform/>

Mācīties no citu valstu pieredzes

Kompetences fetišs

Zināšanas skolā kļūst arvien mazāk svarīgas. Kompetences turpretī arvien svarīgākas.

Frankfurter Allgemeine

Wissen weniger wichtig

Der Kompetenz-Fetisch

Wissen wird in den Schulen weniger wichtig, Kompetenzen dafür umso mehr. Dadurch rückt auch der Schüler als Individuum mehr ins Zentrum. Aber wie gesund ist es, wenn alles nur noch um ihn kreist?

18.02.2015, von KLARA KEUTEL UND JAN GROSSARTH

Kompetenzkompetenz: Heute heißt es in Schulen immer seltener „Was weißt du?“. Wichtiger wird der Terminus „Was kannst du?“

Šodien skolās retāk dzirdam "Ko tu zini?"
Daudz svarīgāk "Ko Tu proti?"

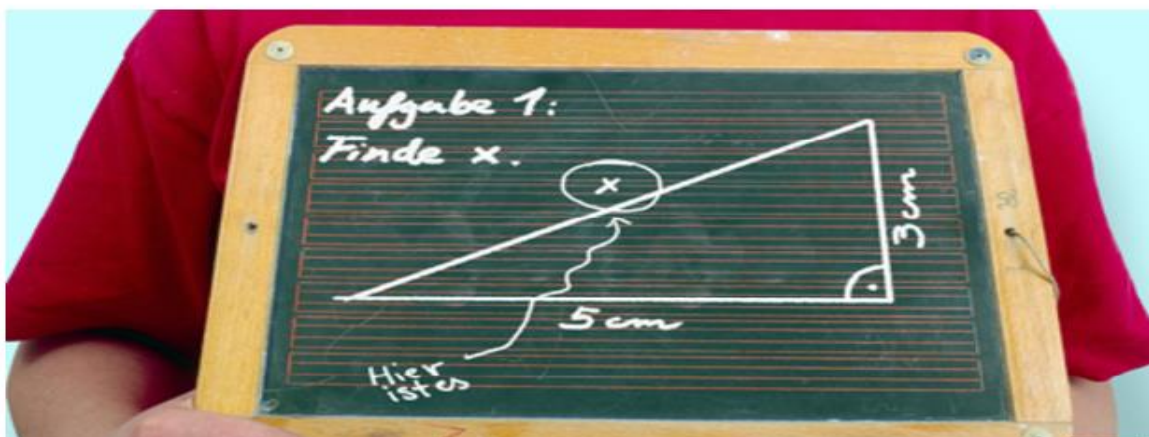
- Skolēnu medijpratība pieaug, loģiskā domāšana atpaliek.
- Vācu jauniešu biedējošais izglītības deficīts (2016)

"Vācija ceļā uz nekompetenci" (2016)

01. März 2016

„Deutschland ist auf dem Weg in die Inkompetenz“

Bildung: Sinkender Anspruch in Schulen und Hochschulen.

teilen

«Kompetenču pieeja izglītības saturā» - Riski

1. Satura un programmu izstrāde notiek zināmā slepenībā;
2. Latviešu valodas un literatūras statusa pazemināšana;
3. **Sasniedzamie rezultāti daudzviet formulēti vispārīgi:**
 - **sasniedzamo rezultātu daļa nekonkretizē to, kas ir jāapgūst, un kā tas ir jānovērtē**
 - standarta vietā tiek piedāvātas plaši interpretējamas vadlīnijas.
 - **vai nebūs apdraudētas skolēnu tiesības uz vienotu pamatizglītību, uz vienlīdzīgām starta pozīcijām turpmākajā dzīvē?**
 - **ja stundu skaits mācību priekšmetos tiks noteikts 3 gadiem** (nevis katram mācību gadam), tad, pārejot no skolas uz skolu, skolēns var kādu mācību priekšmetu vai jomu vispār neapgūt

«Kompetenču pieeja izglītības saturā» - Riski

4. Projektā tiek uzsvērts, ka galvenais ir pieejas maiņa mācībām, kas ir atbalstāms – tomēr, tiek piedāvātas pārbīdes, kas vairāk liek domāt par pārmaiņām pašu pārmaiņu dēļ, neizvērtējot sekas uz izglītības kavalitāti.
5. Nav pietiekami izvērsta vērtību dimensija pamatizglītībā
6. **Trūkst līderības attīstīšanas, gatavības uzņēmējdarbībai, konkurencei**
7. Nepamatoti ir arī apgalvojumi, ka skolās turpmāk nebūs vajadzīgi sociālie pedagogi un audzinātāji
8. **Mācību līdzekļu nodrošinājums reformas uzsākšanai** (vienas mācību grāmatas sastādīšanas un izdošanas ilgums – 3gadi, digitālie mācību līdzekļi)
9. IKT tehnoloģu pieejamība skolās
10. Pedagogu ilgtspējīgas profesionālās pilnveides un metodiskā atbalsta nodrošināšana (visām skolām)
11. Ir jāsaprot projekta fiskālā ietekme uz pašvaldību un valsts budžetu, jo ieviešanas izmaksas no projekta budžeta tiek segtas skolām, kuras ir iesaistītas projektā. Arī šīm skolām – vai tiek segtas visas izmaksas?

Kādas ir iespējas nepasliktināt izglītības kvalitāti valstī?

1. Atstāt spēkā esošos izglītības standartus un mācību priekšmetu standartus (pēc kuriem tik un tā mācīsies tie skolēni, kuri pabeigs apgūt izglītību pēc esošās sistēmas) **līdz projekta aprobācijas perioda beigām**

2. Jauno izglītības satura organizāciju attiecināt tikai uz 100 projektā iesaistītajām skolām un pagarināt par vienu gadu ieviešanas termiņus

- **2019.uz 2020. gada 1. septembrī** attiecībā uz vispārējās izglītības programmu īstenošanu 1., 4., 7. un 10. klasē skolās, kuras piedalās projektā 8.3.1.1/16/I/002 “Kompetenču pieeja mācību saturā”
- **2020. uz 2021. gada 1. septembrī** attiecībā uz vispārējās izglītības programmu īstenošanu 2., 5., 8. un 11. klasē skolās, kuras piedalās projektā 8.3.1.1/16/I/002 “Kompetenču pieeja mācību saturā”;
- **2021. uz 2022. gada 1. septembrī** attiecībā uz vispārējās izglītības programmu īstenošanu 3., 6., 9. un 12. klasē skolās, kuras piedalās projektā 8.3.1.1/16/I/002 “Kompetenču pieeja mācību saturā””.

3. Veikt aprobācijas rezultātu analīzi un tikai pēc tam lemt par ieviešanu visā izglītības sistēmā

Paldies par uzmanību!